

EU:s implementering av grisdirektivet 2013

- 16 medlemsstater har inte uppfyllt kravet på att anpassa sin grisproduktion helt till direktivet före 1 januari 2013. De flesta uppges dock vara nära. EU-kommissionen bedömer att alla grisgårdar inom EU kommer vara omställda i slutet av juni 2013.
- Kommissionen arbetar med att inleda överträdelseprocesser mot de länder som inte uppfyller direktivet. Processerna tar dock kring 12 månader från att medlemsstaterna informeras om ärendet till att dessa medlemsstater får sanktioner. Medlemsstaterna har dock möjlighet att införa sanktioner mot enskilda producenter sedan 1 januari 2013.
- EU-kommissionen bedömer att grisköttsproduktionen i EU minskar med kring 2-3 procent under 2013. Tidigare prognoser om 5-10 procent anses överdrivna.

Bakgrund

EU-rådets direktiv 2008/120/EG om lägsta djurskyddskrav vid grisproduktion trädde i kraft i sin helhet den 1 januari 2013. Avsikten är att höja EU:s lägstanivå på djurskyddet för grisar samt att jämna ut konkurrensvillkoren på den gemensamma marknaden. De medlemsstater som ställt om, däribland Sverige, oroas nu av att många producenter inom EU inte anpassat sin produktion till direktivets krav. Detta kan snedvrída konkurrensen eftersom de som har anpassat sin produktion har kostnader för detta.

Syfte

Denna kortanalys beskriver den nuvarande situationen för grisproduktionen i EU och hur EU-kommissionen avser att gå vidare utifrån de uppgifter som presenterades på det möte som anordnades för intressenter och medlemsstaterna den 28/1. Syftet är att sprida relevant information om läget vidare till svenska intressenter.

Brister

EU-kommissionen påpekade att viss information hålls konfidentiell för att kunna bygga rättsfall mot de medlemsstater som inte följer direktivet. Uppgifterna bygger till viss del på uppskattningar. Bekräftade siffror för alla medlemsstater beräknas komma under första kvartalet i år.

Nuvarande marknadssituation

Elva medlemsstater uppskattar att de har infört direktivet helt varav tio har kunnat bekräfta uppgifterna. Slakten av grisar inom EU minskade med 1,1 procent under 2012 och EU-

kommissionen bedömer att produktionen fortsätter att minska 2013 med mellan 2 och 3 procent. De siffror som förts fram på kring 5 till 10 procents produktionsminskning anser EU-kommissionen vara överdrivna.

I de flesta medlemsstater har minst 80 procent av gårdarna anpassats till direktivet. Eftersom medlemsstaterna utför kontroller baserat på gårdsstorlek så är det framför allt små producenter som kvarstår. Andelen grisar som hålls i icke omställd produktion bör alltså vara mycket lägre än andelen gårdar. Många av dessa mindre gårdar tros lägga ned istället för att ställa om. I Kroatien beräknas produktionen vara helt omställd till EU-inträdet 1 juli 2013.

Uppfyllnad av EU:s direktiv i januari 2013

Andel gårdar i medlemsstaten som uppfyller direktivet helt	Antal medlemsstater, bekräftade siffror	Antal medlemsstater efter deras uppskattning
Alla gårdar	10	11
Minst 90 % av gårdarna	5	8
Minst 80 % av gårdarna	2	4
Minst 70 % av gårdarna	1	-
Minst 60 % av gårdarna	2	(60-75 %) 4
Minst 58 % av gårdarna	1	0

Not: Sex medlemsstater har inte hunnit bekräfta sina siffror ännu.

Källa: EU-kommissionen

EU:s genomsnittliga pris på griskött inledde 2013 på en högre nivå än samma period tidigare år. Priset är dock starkt säsongsbetonat och väntas därför fortsätta stiga under året. Prisnivån bedöms dock stabilisera på en något högre nivå än tidigare. Eftersom EU är självförsörjande på griskött väntas ingen bristsituation, utan exporten tros istället minska. Minskat utbud på EU-marknaden och ökade priser kan till viss del påverka de svenska priserna uppåt. Detta är välbehövligt för svenska producenter som haft högre produktionskostnader i många år – vilket delvis kommer bestå eftersom flera av de svenska djurskyddsreglerna är mer långtgående än i andra medlemsstater. Den genomsnittliga teoretiska vinstmarginalen i EU, beräknad på avräkningspris och foderkostnader, väntas under 2013 vara över det femåriga genomsnittet.

Rättsläget

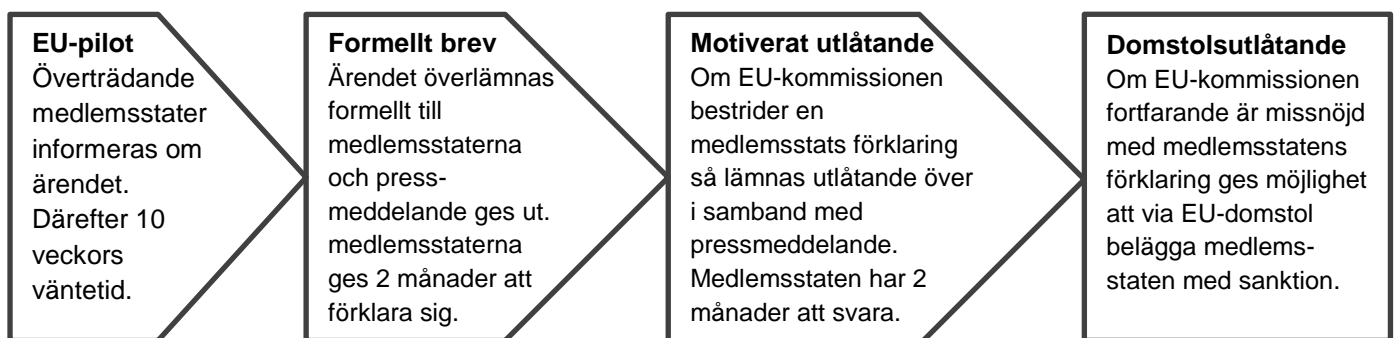
För EU-kommissionen är genomförandet av direktivet både en fråga om EU:s trovärdighet och en marknadsfråga. EU-kommissionen har dock framhållt att kött som producerats på icke omställda gårdar inte är olagligt. Själva produktionen i sig är däremot olaglig och ska straffas av respektive medlemsstat enligt principen effektivt, proportionerligt och avskräckande. Det kan till exempel röra sig om avdrag på gårdsstödet via tvärvillkoren vilket syftar till att ta bort lönsamheten för den olagliga grisproduktionen. Vissa medlemsstater har också valt att polisanmäla överträdelse för brott mot djurskyddslagen. Eftersom det inte finns någon obligatorisk ursprungsmärkning på griskött eller märkning som anger produktionstyp finns det ofta ingen möjlighet för konsumenter, butiker och grossister att veta om köttet kommer

från en omställd gård eller inte. Vissa medlemsstater har gått ett steg längre och väljer att stoppa rörligheten av varor för de gårdar som bryter mot direktivet. En del grossister och handelskedjor avser dessutom att bojkotta griskött från länder som inte är helt omställda.

EU-kommissionen avser inte att offentligt peka ut de medlemsstater som inte har genomfört direktivet utan arbetar istället med överträdelseprocesser, som är verktyg för att säkerställa att medlemsstater inför EU:s lagstiftning. Det administrativa arbetet inleddes direkt efter årsskiftet. Överträdelseprocesserna kommer enbart att fokusera på gruppållningen av suggor, inte andra delar i direktivet, som till exempel reglerna för spaltgolv av betong. EU-kommissionen framhäver dock att medlemsstaterna ska tillse att hela direktivet följs.

För några av de 16 medlemsstater som inte genomfört direktivet väntar således överträdelseprocesser. De medlemsstater som är väldigt nära full implementering undantas, eftersom den administration som processen innebär för medlemsstaterna annars riskerar att sakta ned deras implementering. Hela överträdelseprocessen tar minst 12 månader och några fler medlemsstater väntas falla bort allt eftersom de färdigställer implementeringen. Två olika typer av överträdelseprocesser finns, varav den första, preliminära processen går till på följande sätt:

Medlemsstater som efter domstolsutlåtande inte fullföljt lagstiftningen kan via den andra typen av process tas direkt tillbaka till domstol för sanktioner utan att genomgå de övriga stegen. Kommissionen bedömer att de flesta grisproducenterna inom EU kommer vara omställda i slutet av april 2013. Fullständig omställning bedöms till slutet av juni 2013. Utifrån erfarenheter från värphönsdirektivet kommer troligen ett fåtal producenter att utmana direktivet i domstol och låta bli att ställa om så länge processen är aktiv, vilket kan ta flera år. Dessa producenter har dock inga utsikter att vinna i domstol.

Kontaktpersoner

Jonathan Lukkarinen, 036-15 61 93 / 0703-59 35 62, jonathan.lukkarinen@jordbruksverket.se